

Megemlékezés Soroksáron

Budapest XXIII. kerületében, Soroksáron, május 7-8.-án kétnapos megemlékezést tartott az önkormányzat – a német nemzeti-
ségi önkormányzattal közösen – a magyarországi németek elűzetésének 70. évfordulóján. Geiger Ferenc polgármester nyitotta meg a „Haza-találás” című kiállítással az emlékezést, majd a szerzők – Pehl Gabriella és Wolfart Stang Mária – bemutatták a „Kitelepítve – Vertrieben” című kiadványt, mely a Soroksári Füzetek IV. köteteként jelent meg. Másnap, az emlékező szentmisét követően Kligl Sándor szobrászművész „Elűzetés” című szobrát Weinmann Antal alpolgármester és Kubatov Gábor, a FIDESZ alelnöke avatta fel, majd sorra megkoszorúzták az önkormányzat, a civil szervezetek és a pártok képviselői. A Grassalkovich Általános Iskola, a Hagyományörző Vegyes Dalkör, a Férfi Népdalkör, a Német Nemzetiségi Táncgyegyület és a Fúvószenekar adott műsort. A visszaemlékezésen részt vettek a kitelepített soroksáriak képviselői Németországból is. (Képösszeállításunkat a hátsó borítón láthatják!) Közreadjuk a kiállítás kurátorának, Herling Anikónak a beszédét és bemutatunk két tablót az ötből:

Haza-Találás

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Sok szeretettel köszöntöm Önöket a *Haza-Találás* című fotókiállítás megnyitóján. Hét évtized távlatában nehéz részletes, objektív képet adni egy történelmi eseményről, hiszen a fennmaradt írott forrásokra a szerzők szubjektív nézőpontja, az adott időszak ideológiai követelménye minden esetben rányomta, és a mai napig rányomja bélyegét. Még nehezebb egy olyan tragédiát feleleveníteni, amelyről évtizedekig tilos volt beszélniük az elszenvedőknek, amelynek hivatalos dokumentációja a 70-es évek derekáiig titkosítva volt, és amelynek szemtanúi mára sajnálatos módon már csak kis létszámban vannak közöttünk úgy Soroksáron, mint Németország különböző településein.

Jelen kiállítás elsődleges célja az emlékkiállítás, az adott időszakhoz fűződő múltbéli, és jelen idejű érzelmi kontextus érzékeltetése. A tárlat létrejöttét több hónapos gyűjtőmunka előzte meg. Soroksári lakosoktól, Németországban élő, kitelepített soroksáriaktól, helyi civil szervezetektől, országosan ismert kulturális intézményektől kaptunk képeket, írott anyagot. Nagy örömünkre szolgált, hogy lehetőségünk nyílt a közelmúltban filmre venni olyan idős emberek visszaemlékezéseit, akik megélték a kitelepítést, illetve részletesen fel tudták idézni közvetlen hozzátartozóik elbeszéléseit.

Külön köszönetet szeretnék mondani ezért: *Bada-
csonyi Györgynének, Günter Ferencnének, Himmer
Antalnének, Kovács Jánosnének, Lutzki Józsefnének,
Puchele Istvánnének, Riegler Jánosnak, Schirlingné
Drexler Anikónak, Truckenbrot Jakabnének, valamint
Vadnai Jánosnének.*

Az itt megjelentek közül talán többen tudják, hogy az előkészületi munkákat egy internetes gyűjtés is támogatta. Soroksár fiatalabb korosztályainak szeretnénk volna ezáltal teret adni arra, hogy egy-egy szóval fejezzék ki a kitelepítéshez fűződő érzéseiket, gondolataikat. A nagy számban beérkezett válaszok

tartalmi szempontból jól illeszkedtek a fotók kísérőszövegeihez, így módunkban állt azokat mozaikszerűen, a kiállítás felvezetőjeként a térben, és az írott anyagban is piros színnel kiemelve bemutatni.

A kitelepítés országos és helyi történetén túl az installált anyag öt kiragadott sorsot mutat be. Öt olyan életutat, amelyhez részleteiben hasonlót valamennyi soroksári sváb család körében fellelhetnénk. Történetek vagyunk. Egyedi történetek, amelyet keretbe foglal a közösség, a társadalom, a közgondolkodás, az ebből következő események.

Vigyázzunk egymásra! Köszönöm szépen a figyelmüket.

Kupeczky Ferike (1938-1949)

Ferike, Herrenberg, 1947. április 17.

Ferike története talán egyedülálló a gyermekorsók körében. Szinte elképzelhetetlen, hogy előfordulhatott, hogy családjából egyedül az ő neve került fel a kitelepítési listára. Édesapját „málenkij robotra” vitték, ahonnan soha nem tért vissza. Édesanyja, Kupeczky Jakabné, született Knappich Anna önként jelentkezett a kitelepítésre, hogy gyermeke mellett maradhasson. A kitelepített gyereket gyerektáborban helyezték el Herrenbergben, ahol agyrtífuszt kapott, amibe 1949-ben belehalt. A kép a gyerekről 1947 április 17-én készült Herrenbergben.

(Forrás: Grassalkovich Kör)

Az országos kitelepítési névjegyzékekből kiolvasható, hogy majdnem minden ötödik személy gyermek volt. Egyértelmű, hogy a bűnösség bélyegét nem nyomhatták volna rájuk, mégis megtették.

Ferike édesanyja
Hely és időpont ismeretlen

(Képek tulajdonosa: Szabóné Cserepi Erzsébet)

A sírban nyugvó kislány sok fájdalmat megélt. Nyugodjék békében.
Herrenberg, 1950-es évek

Hertl Jakob (1908-2001)

Jakab nagybácsi családja zöldség és gyümölcsstermesztéssel foglalkozott saját földjein, Soroksáron és Tökölön. A kitelepítést követően, amint lehetett, gazdálkodni kezdett, folytatta egykori életmódját. Aidlingenben bérelt, majd vett földet. A helyiek befogadták és tisztelték. Kitaró munkájának köszönhetően sikerült telket vennie Gülsteinben, amelyre faházat épített. A faház után, 1964-ben már téglából készült az új otthon. Itt fogadhatta két nevelt fiát – akiket lánytestvére korai halála után sajátjaként támogatott haláláig, és a látogatóba érkező többi rokont. A honvágy őt is végig kísérte életútján. Amint lehetősége nyílt rá, évente hazalátogatott.

(Schirlingné Drexler Anna)

Ládiköszület Aidlingenben: Hertl Jakob és felesége, 1960.

Az első saját otthon. Faház Gülsteinben, 1960 körül

Látogatóban az itthon maradt rokonoknál. Balról: Holbig Katalin, Merkhoffer Jánosné, id. Drexler Ferenc, Drexler József. Zongora mellett ül: Drexler Ferencné; zongoránál ül: Fritz Mária; zongora mögött áll: Hertl Jakob; ablaknál áll: ifj. Drexler Ferenc; gyerekek balról: Schäffer Juliska, Drexler Anna, Drexler Krisztina. (Soroksár, 1957)